

7.3.4. Majanduslik olukord

Majandusliku olukorra hulka kuuluvad pere rahalised võimalused, tööhõive ja saadavad toetused, mis aitavad kaasa lapse heaolu tagamisele. Majanduslikku olukorda hinnates on vajalik keskenduda, kas pere sissetulekud katavad ära igakuised kulud, milline on pere majanduslik toimetulek ning kas esineb võlgnevusi. Majandusliku olukorraga on seotud lapsevanemate tööhõive, mis hõlmab enda alla vanemate töötamise olukorra kaardistamist. Sealhulgas on vajalik selgitada välja, milline on vanemate töökorraldus, millist mõju avaldab vanemate töötamine lapsele. Siinkohal on oluline tähelepanu pöörata vanematele, kes viibivad töö tõttu pikalt lapsest eemal. Samuti kuulub tööhõive alla lapse enda töötamine ja töökogemuse mõju lapsele endale.

Majandusliku olukorra kaitse- ja riskitegureid aitavad välja selgitada järgnevad küsimused:

- Milline on vanemate töösuhe või tegevusala (nt kindel töökoht, ajutine töökoht, täis- või osaajaga töökoht, ettevõtja, töötaja, õpilane, pikaajaliselt haige või (eel)pensionil)?
- Kas esineb töötamist takistavaid tegureid?
- Milline on vanemate töökorraldus?
- Kas vanemad soovivad töötada, on töökohaga rahul või vahetavad sageli töökohti või ei soovi tegelikult töötada?
- Kas tööd otsivad pereliikmed saavad toetust, nõustamist või koolitust?
- Kas üks või mõlemad vanemad töötavad elukohast kaugel või ebasobiva töögraafikuga?
- Kuidas on tagatud laste hoidmine või koolilaste eest hoolitsemine, kui vanemad töötavad või õpivad?
- Milline on perekonna majanduslik olukord lühemas ja pikemas perspektiivis (sissetulekud, toetused, väljaminekud, rahalised kohustused)?
- Kas pere vajab toimetulekuks kõrvalist abi? Kas ja kust ta seda saab?
- Kas pere sissetulek on piisav, pere eelarve on tasakaalus ja tulud katavad kulutused?
- Kas pere eelarves arvestatakse piisavalt laste vajadustega?
- Kas eluasemekulude eest tasutakse õigeaegselt; kas on tekkinud võlgu? Kas pere oskab majandada oma võimaluste piires?
- Kas perel on võlgu/laene/liisinguid? Ebamõistlikke laene, tasumata trahve?
- Kas mõne pereliikme vastu on algatatud võlgade sissenõudmine?
- Kas pere vajab täiendavaid toetusi?
- Kas pere kardab ootamatuid kulutusi (nt mõne kodumasina remont, õnnetusjuhtumid)?
- Kas laps saab taskuraha, osaleda huvitegevuses, uusi riideid?
- Kas lapsel on oma pangakonto?
- Kas laps on pere rahaasjadesse kaasatud, kas talle õpetatakse igapäevast rahakasutamist?

Tabel 17. Majandusliku olukorra peamised kaitse- ja riskitegurid

Kaitsetegurid	Riskitegurid
Lapsevanemad on haritud, mille tulemusena nad kohanevad tööturul kiiresti ja mis avaldab positiivset mõju lapsele stabiilsete elutingimuste ja majandusliku olukorra loomisele. Vanemad töötavad.	Lapsevanemad on madalama haridustaseme ja tööturul nõrga kohanemisvõimega. Vanematel puudub töö või esineb raskusi tööturul töö leidmisega pikas perspektiivis.
Perekonna majanduslik olukord on turvaline ja stabiilne. Lapsevanemad oskavad majanduslikult planeerida ning perekonna sissetulekud ja väljaminekud on eelarvestatud.	Laps elab vaesuses. Pere ei tule majanduslikult toime ning vanemate rahaline planeerimisoskus on madal või puudulik. Lapsevanematel puudub oskus arvestada lapse ja pere rahaliste vajadustega.
Lapsevanemad tulevad laenude tagasimaksmisega iseseisvalt toime.	Lapsevanemad ei tule laenude maksmisega iseseisvalt toime ning vajavad välist rahalist abi laenude maksmisel.

Kaitsetegurid	Riskitegurid
Pere majanduslik olukord ei sõltu igakuistest sotsiaal- ja peretoetustest. Perel on olemas püsisissetulekud.	Pere toimetulek sõltub perele laekuvatest sotsiaal- ja peretoetustest. Toetuste maksmise korral langeb pere vaesusse.
Laps töötab ise seaduses sätestatud ja lubatud alustel ja see ei mõjuta tema õppimist, huvitegevust ja puhkamist.	Laps tagab pere sissetulekud või ta ei tööta seaduses ettenähtud piiride ulatuses.